

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan opoldan.

Uredništvo je v Ljubljani, Franciška ulica št. 6/I, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Inserati: Enostolpna pettivrstica 75 vin., pogojen prostor 1'25 v; razglasi in poslano vrstica po 1'50 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Posamezna števil. štano 40 vinarjev.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto 72 K, za pol leta 36 K, za četrt leta 18 K, za mesec 6 K. Za Nemčijo celo leto 77 K, za ostalo tujino in Ameriko 84 K. — Reklamec je za list so poštnine proste.

Upravništvo je v Ljubljani, Franciška ulica št. 6 I, Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno - demokratične stranke.

Novo ministrstvo — ministrstvo reakcije in svobodne trgovine.

Protič bo torej sestavil nov kabinet. Če ima na svoji strani Koroščevo skupino in Narodni klub, bo štela njegova večina okrog 130 poslancev. To se pravi: če že ne imelo prejšnje ministrstvo večine, vzlic temu, da je imelo na svoji strani okrog 140 poslancev, je bo imela še manj nova Protič-Koroščeva vlada. Ne vemo, če se more potem-takem trditi, da je ministrska kriza končno rešena. Vtis imamo, da smo nasprotno ostali tudi v tem oziru tam, kjer smo bili. Sabotaža javnih interesov se brezvestno nadaljuje. Pa naj bo. Koncem konca, če se dela smotro in zvesto na razrušitvi od tistih buržoaznih strani, ki so vzele Jugoslavijo v zakup, zakaj naj bi se baš mi vznemirjali. Vse dosedanje početje političnih čimteljev države je le voda na naš mlin. Kdo bo imel nazadnje profit od snolne zmede in srđite ljudske nezadovoljnosti, ki mora neizogibno nastati, ni treba posebej povedati. Če bo treba, da energično interveniramo, da rešimo ljudstvo in situacijo, ne bo pomagala nobena prošnja po sodelovanju, rešili lo bomo res — socialistično!

Zaenkrat pa moramo še enkrat poudarjati, da si od takega ministrstva, kakor se nam sedaj zopet vsiljuje, ne obojam prav nič dobrega. Protič je posebej reakcija, Korošec pa posebej — svobodna trgovina. Kam nas je Koroščeva svobodna trgovina končno privedla, vidimo ravno te dni. Živeža primanjkuje, kar ga je, se pa prodaja po horrendnih cenah. Do takih posledic je moralo neizbežno voditi Koroščevo načelo svobodne trgovine. S tem se

je razpaslo nad mlado, neurejeno državo nathuiše verižništvo. Naše blago se vthotaplja v svet, doma ga pa ni, in še kar ga je, gnije na raznih postajah, kajti prometne razmere pri nas so že od nekdaj take, da nima primere na vsem božjem kultiviranem in nekultiviranem svetu. Mi smo tedaj, ko se je začelo delati v Belgradu za uvedbo svobodne trgovine, takoj intervenirali, govorili, rotili merodajne faktorje, da naj ne pahnejo ljudstvo zopet v še huššo bedo, bilo je zastoj. Govori naših poslancev, naši protesti so se neprestano ponavljali: Kaj pomaga.

Tedanja Protič-Koroščeva vlada je hotela na vsak način ugoditi svojim volilcem-verižnikom — in zgodilo se je, kar ni razven teh zainteresiranih ljudi noben drugi želel. Dobili smo svobodno trgovino. In batine. Kajti, če nas je že po eni strani Korošec osrečel s to uvedbo, je moral po drugi tudi Protič pokazati, da zna ostati dosleden svoji reakcionari politiki. Uvedel je batine. Tako smo Jugoslovani srečno priladrali v sedanje blažene razmere.

In te razmere so pač take, da jih ne more nobeno enomesčno ministrstvo takoj odstraniti.

Za to je treba veliko drugega, je treba, da se predvsem očisti parlament tistih, ki bi morali sedaj sestaviti vlado.

Zato je treba volitev v konstituantno. To je edina miselnja rešitev iz situacije. Če bo treba, homo v to svrhu nastopili s tako močjo, da bodo volitve prav kmalu tukaj.

Dovoli te te komedije.

Štiri smeri v italijanski socialistični stranki.

»Arb. ztg.« poroča iz Zürich, da je bil zbor italijanske socialno demokratične stranke preložen na 25. t. m. Osrednji strankini zbor »Mautli« ima od 18. avgusta dalje posebno cubriko »Priprave k zboru«, in iz te je razvidno, da so točasno v stranki štiri smeri. Prva smer je Bordigova, ki je glavni urednik neapoljskega strankinega glasila. Ta smer je komunistična. Vodja druge smeri, to je maksimalistične je glavni urednik »Avantisti« Terrati, ki smatra parlamentarno akcijo kot prehodno bojno sredstvo za dopustno. Vodja tretje smeri tkzv. klasične, je Lazzari, je marxistična sredina, ki se naslanja na stari janovski program. Tej frakciji pripadajo tudi Luzzati, Massi

in drugi znani poslanci. Četrta skupina so reformisti pod vodstvom Turatijevim.

Misli o šolstvu.

(Dolge.)

Vsako novo učenje je hodilo križevo pot, predno se je uveljavilo. V novejši dobi so vse krščanske cerkve pričele srđiti boj proti nesmrtni teoriji, ki nosi ime Darwinov, kateri pravimo razvojna teorija in ki je epohalnega pomena za nadaljni razvoj naravoslovne vede. Darwinova knjiga »O nastanku vrst« je izšla leta 1859. Ta spis je povzročil gotovo največjo mišlensko revolucijo, kar jih pozna od sedaj zgodovina napredka človeškega duha. Darwin je dokazal opirajoč se na tisoče nepobitnih dokazov, ki jih je skrbno na-

biral po vseh delih sveta in strogo preiskal naravni zakon razvoja: Bolj razviti organizmi izvirajo iz manj razvitih; popolnejši so se polagoma razvili iz manj popolnih. Vsaka živalska in rastlinska vrsta, ki še obstoja, ali pa ki je že izumrla, je nastala potom evolucije iz štirih ali treh prvotnih tipov, najbrže pa iz enega praptipa (arhitypa). Ta razvojni princip so slutili že nekateri učenjaki pred Darwinom. Celó že med starimi Grki so nekateri to domnevali. Niso pa imeli jasnih dokazov za to svoje domnevanje. Darwin pa je resničnost tega nauka utemeljil na temelju številnih, nepobitnih dokazov. Podal je strmečemu svetu jasno in razumljivo sliko, kako razviti obliki, da imajo vsa živa bitja, ljudje, živali in rastline svoj izvor v najpriprostejših organizmih ter da so se polagoma v dobi več milijonov let, prilagajajoč se naravnemu zakonu v boju za svoj obstoj, razvili iz manj popolnih v popolnejša bitja.

S tem svojim naukom je Darwin pobil napačni nauk raznih ver o stvarjenju živalstva, rastlinstva in posebno o stvarjenju človeka. Vnel se je vroč kulturni boj kot za čase reformacije. Predvsem so šli v boj zastopniki raznih ver in tudi nekateri prirodoslovci, ki so še verovali v biblično stvarjenje sveta. Med prirodoslovci pa je Darwinova šola kmalu popolnoma zmagala. Danes mora priznavati pravilnost Darwinove teorije vsak mineralog, geolog, zoolog, kemik, botanik in paleontolog (fraziskovalec okamenin). Vse izobraženi svet je danes prepričan o resničnosti teh naukov. Teologji raznih cerkev, ki so se botevali v tem boju z neenakim orožjem, so obležali na bojišču. Nekateri so postali celo pristajši Darwinove teorije. Anglikanska cerkev, ki je spočetka proklamirala Darwin kot krivoverca, se je polagoma sprijaznila z njegovim naukom. Oficielni zastopniki te cerkve so Darwinu od njegovi smrti proslavljali kot največjega učenjaka. Katoliška cerkev, ki se je spočetka najbolj srđito zagnala v ta znanstveni boj, je polagoma utihnila. Darwinove nauke ignorira. Naslanja se še vedno na Moizesa. Sreča za Darwinu, da ni živel v srednjem veku, ker bi bil gotovo zgorel na gredih. Darwin je zmagal.

Navedel sem nekoliko slučajev boja vede z reakcijo. Čitatelji uvidijo, kako trnjevo pot so morali hoditi razni učenjaki v boju za resnico. V resnično demokratičnih državah kakor v Angliji, Franciji, Ameriki te veda danes res svobodna. V Avstriji pa še ni bila. To nam pričča Wahrmondova afera. Vseučilišni profesor cerkvenega prava v Ino-

mostu je na nekem ljudskem predavanju navedel par zgodovinskih resnic o cerkvenih dogmah. Kak vihar je nastal med klerikalci cele Avstrije. V Avstriji smo imeli sicer lepe narredne zakone. Toda ostali so največ le na papirju. Avstrija je bila poleg Španije najbolj katoliška država na svetu. Habsburžani so bili vdani sluge rimski kuriji. Osnovni državni zakoni so sicer jamčili svobodo uka in vesti. Praksa pa je bila drugačna. Wahrmond je moral zapustiti Inomost. Odšel je v Prago. Pa tudi tu so mu delale oblasti težkoče, da ni mogel predavati. Svoboda uka je ostala le na papirju. V Wahrmondovi zadevi je igral veliko vlogo papeški nuntius na dunajskem dvoru.

Danes, ko se ustanovlja v Ljubljani vseučilišče, in ko istočasno klerikalne stranke v Jugoslaviji zahtevajo, da naj ima katoliška cerkev v naši državi iste pravice oziroma predpravice kot jih je imela v Avstriji, je posebno važno, da si osvežimo spomin s slučajem, ki sem jih tu navedel in ki jasno kažejo, kako škodljiva sta bila razvoju znanosti cerkvena moč in vpliv na tem polju. Naše vseučilišče mora biti ognjišče svobodne znanosti. Profesorji morajo imeti popolno svobodo raziskovanja in prepričanja. Le tako je mogoč razvoj in napredek vede. Uk in veda morata biti svobodna. Če veda ni svobodna, sploh ni veda. Zato pa morajo biti poklicani faktorji zelo oprezní pred klerikalnim vplivom na naše novo vseučilišče.

(Dolge prih.)

Iz naših političnih šol.

Tokrat prinašamo prispevek učenca naše politične šole v Trbovljah o vevležnem vprašanju ljudske izobrazbe. V tem spisu nam ni predočena važnost izobrazbe le na podlagi argumentov in momentov, ki se jih navaja, marveč tudi po sestavi spisa samega, ki nam najboljše priča, kako je mogoče izobraziti v najkrajšem času priprostega delavca, da nam lahko lepo in jasno pove svoje poštene misli.

Izobraževalno delo in nega pomen za delavno ljudstvo.

Izobrazba, to najmočnejše bojno sredstvo proletarijata, se širi od nekdaj, posebno pa v zadnjem času z vso vneto med nezavedno maso. Pa imamo vzlic vsemu tudi glede te nuine potrebe še vedno gotove predsojke. Dobi se še marsikaterega, ki si misli, čemu neki bi si belil glavo, saj če znam pošteno delati, mi ni treba, da bi bil povrh še učenjak. V tem tiči usodepolna zmotu. Le izobraženemu proletarcu je možno uveljaviti se, stopiti na plan, boje-

vati se proti krivicam, zahtevati svoje pravice... Le izobražen proletarec se bo znal upreti kapitalizmu z uspehom. Tak delavec bo znal vedno sam presolati situacijo, najti pravi moment za boj kreniti po pravilni poti. Nevednežu ho to nemogoče. Zato je izobraževanje se, pomnožimo naš duševni zaklad, da popravimo, kar smo doslej zamudili.

Slovenski delavec je doslej vsled lažnjive in nezadostne vzgoje dovolj trpel, težko mu je bilo stopiti iz teme nevednosti. Kakšno je tudi bilo njegovo življenje? S štirinajstim letom je zapustil proletarski otrok ljudsko šolo. V njej se niti toliko ni naučil, da bi se mogel gladko izraziti v materinem jeziku, kaj še da bi imel svoje misli, da bi jih mogel napisati. Kako težko in okorno mu je tekla roka. In redkokdaj se je zgodilo, da bi mu dala ljudska šola prilike svobodnemu razmahu duševnih in telesnih zmoglosti. Vse je vključeno. Brez duše in brez srca je naša šola, v njej ni toplote življenja.

Kaj se pa naučimo v naših ljudskih šolah?

V vseh ljudskih šolah, kakor tudi večinoma pri drugih narodih uvaljalo prirodni otroški razum v zmotu z mozaičnim razlaganjem stvarjanja ter se vse to predočnje kot sveto resnico. Samo pripovedovanje o neverletnih čudežih. Resnost stvarjenja in življenja je pa tako druzračna! V bibliški zgodbi so glavnejši čudeži celo upodobljeni, da se tako učinkovitejše omami otroške duše z vsemi sredstvi fantazije. Ni čuda, da ni v naši vzgoji skoro nobene resnične znanosti. Glavni vzrok je pripisovati temu, da ker se otrokom že od vsega začetka predočuje kot golo resico tritisočletne balke. Znanost in živa narava pa učita drugače. Tako se napravi iz otroka navadnega verskega fanatika, ki nima nobenezave pravega polna o znanosti in naravi.

Tako raste prepuščen samemu sebi ubogi proletarski otrok. Njegovo življenje je življenje drevesa v gozdu. Viharji gredo preko njega, biča ga dež in burja, obseva ga redkokdaj sonce; bilka v vetru je, otrok usode, ko živi brez smeri in brez cilja.

In ko mora zgodaj prijeti za težko delo, mu je edina uteha deistvo, da ni sam v svoji nesreči, da najde povsod dosti sotrpinov. Nezavedno je živel proletarec pred vojno. Nezavednost ga je imela vsega v oblasti. Živel je od danes do jutri, brez smotra. A danes se je pa že marsikaj predrugačilo. Proletariat, ta okronna sila, se je vzdramil in je pričel vstajati. Trpljenje, ki ga je doživel, težke izkušnje zlasti v letih svetovne vojne, vse to mu je odprlo oči in

LISTEK. GLAD.

Spisal Knut Hamsun. — Poslovenil Fran Albrecht. (Dolge.)

Trajalo je, trajalo tako krasno dolgo, dokler ni prenehal ta čudoviti trenotek; petnajst, dvajset popisanih strani leži pred mano na kolenih, ko sem slednič dovršil in položil svinčnik na stran. Ako so torej ti papirji imeli resnično kako ceno, sem bil rešen! Skočil sem iz postelje in se oblekel. Bilo je vedno bolj svetlo, že sem razločil oglas svetilnikovega nadzornika doli na sobnih durih, pri oknu je bilo že tako dan, da bi za silo lahko videl pisati. Zato sem se torej takoj napravil k delu in tel prepisovati svoje papirje na čisto.

Čudna gosta megla luči in barv se dviga iz teh fantazij; osupnil sem pred enim dobrim domislekom za drugim in si zatiral, da je to najboljše, kar sem kdaj bral. Postal sem pijan od prijetne zavesti, ves napihljen od same radosti, sem se videl sam sebi sila velik; tehtal sem v roki svoj spis in ga cenil po naglem predurku na pet kron. Saj bi nobenemu človeku ne prišlo na um barantati radi petih kron; nasprotno še deset kron je bila smešna cena, ako

sem se oziral na kakovost vsebine. Še na misel mi ni prišlo, da bi tako samorodno delo ponudil nemara gratis; kolikor mi je bilo znano, takšni romani ne leže okoli po cesti. In odločil sem se za deset kron.

V sobi je bilo vedno bolj dan; ozrl sem se doli k vratom in sem lahko brez truda razločil tanke, skeletne črke Andersenove pralnice perila po mrtve, v veži na desno; saj pa je tudi že pred nekaj časa bila ura sedem.

Vstal sem in se postavil v sredo izbe. Ako sem si dobro premislil, mi je odpoved gospo Gundersenove prišla precej prav. Saj to pravzaprav ni bila soba zame; zelo ordinarne zelene gardine pred okni in posebno mnogo žebčev po stenah, kamor bi obesil svojo obleko, tudi ni bilo. Beraški naslanjač tu zadaj v kotu je bil pravzaprav dovtip naslanjača, vsled kojega bi se človek lahko nasmejaj, da bi obolel. Bil je mnogo prenizek za odraslega človeka, razunetke je bil tako ozek, da bi človek rabil takorekoč kakega zajca za sezuvanje, ki bi ga potegnul iz njega. Skratka, soba ni bila opremljena, da bi se pečal v njej človek z duševnim delom in jaz bi je ne obdržal deli časa. Na noben način! Saj sem že itak vse predložil molčal in potrpeh in zdržal v tej šupi!

Ves napihljen od upanja in zadovoljstva in vedno še v mislih s svojo čudovito škico, ki sem jo potegnul vsak hip iz žepa in prebral, sem hotel takoj resno pričeti s preselitvijo. Pri-

vlekel sem svojo culico, rdečo ruto, ki je vsebovala par svežih ovratnikov in nekaj zmečkanega časopisnega papirja, v katerem sem nosil kruh domov, zvil svojo odejo in vtaknil k sebi ostanek belega papirja za pisanje. Nato sem vsled varnosti preiskal vse kote, hoteč se uveriti, da nisem ničesar pozabil, in ko nisem našel ničesar več, sem stopil k oknu in se zagledal ven. Mrko, vlažno jutro: na pozoršču kovačnice ni bilo žive duše in vrvi za perilo se je vlekla, skrčena od mokrote, napeta od zidu do zidu. To vse sem poznal od prei; zato sem stopil od okna vstran, vzle svojo culico pod pazduho, se poklonil pred oglasom svetilnikovega nadzornika in Andersenove pralnice in odprl duri.

Hipoma mi je prišla na um moja gospodinja, saj sem jo pač moral obvestiti o svoji preselitvi, da je videla, da je imela opravka z dostojnim človekom. Tudi sem se ji hotel pismeno zahvaliti za par dni, ko sem preko časa vporabljal sobo. Sigurnost, da sem zdaj spet za deli časa rešen, se mi je vsiljevala s toliko močjo, da sem obljubil gospodinjini celo pet kron, ko bi naslednje dni kdaj spet prišel tod mimo; hotel sem ji vrh vsega, še dokazati kako častivrednega človeka je imela pod svojo streho.

Listek sem pustil na mizi.

Še enkrat sem obstal pri vratih in se okrenil. Ta sijajna zavest, da sem se zopet dvignil

kvišku, me je očarovala in me napravila hvaležnega bogu in stvarstvu. Pokleknil sem ob postelji in se zahvalil bogu na glas za njegovo veliko dobroto to jutro. Vedel sem, oh, saj sem vedel, da je bil ta izliv inspiracije, ki sem ga bil pravkar doživel in napisal, čudovit dar neba mojemu duhu, odgovor na moj včerašnji klic v stiski. To je bog! to je bog! sem si vzklikal in lokal od navdušenja nad svojimi lastnimi besedami; semintja sem se moral prekiniti in prisluškovati, ni-li kdo na stopnicah. Nazadnje sem vstal in šel; brez glasu sem se spustil preko stopnic in sem neopažen dospel do hišnih vrat.

Ceste so se svetlele od dežja, ki je pal v intranjih urah, nebo je viselo mrko in nizko nad mestom in nikjer ni sinil solnčni žarek. Kako pozno je moglo biti? Kot običajno sem se napotil v smer proti rotovžu in sem videl tam, da je pol devete. Ostajalo mi je torej še nekaj ur; bilo je brezmiselnost, ako bi pred deveto, nemara enajsto, hodil v uredništvo; do tedaj se moram torej potikati in iztuhtati kaj pametnega, kako bi prišel do malnega zahtevka. Sicer pa se nisem hal, da bi moral iti danes lačen spat; ti časi so hvalebogu minili! Premagana točka, zli sem; od zdaj naprej gre pot navzgor!

(Dolge prih.)

pokazalo pot. Zdej ve, kam spada. Masa se je jela zbirati, da se otrse tisočletnih okov duševnega in fizičnega suženjstva.

A to še ni zadosti. Če smo se pridružili socialistični stranki in če redno plačujemo svoj mesečni prispevek, nismo izvršili vse. Dotičnost vsakega zavednega socialista je: da propagira in da zanese ideje socializma med najširše kroge nezavednega proletarijata. Bogat zaklad razuma je v našem prinstem narodu zakopan. Le do njega je treba z besedo, s knjigo, s časopisom in s pokom.

Nekaj takega se že za prvo silo dobi pri organizaciji, ki jo imamo v izobraževalnem društvu »Svoboda«, ona izdaja za svoje člane leploslojni mesečnik »Svoboda«. Vsebi-

na tega lista je zelo koristna. Imamo nadalje dnevnik »Naprej«, socialistično revijo »Demokracija«, več poučnih socialnih knjig in brošur. Vse to je samo za izobrazbo. Samo več energije je treba imeti, več ljubezni do prave kulture. Krvavo potrebujemo izobrazbe, socialistične in splošne izobrazbe v naših vrstah.

Približuje se dan svetovnega preobrata, dan, ko se bo preuredila sedanja krivična človeška družba. Novi vek se poraja. In ta novi vek potrebuje resnega, izobraženega in vestnega proletarijata, da bode kos veliki nalogi, ki mu gre naproti. Geslo naše boji:

Vse za izobrazbo in vzgojo! Izobraženi delavec je za vsako delo njegova je bodočnost!

Brzojavne vesti.

(Vesti LDU.)

Jugoslavija.

SESTAVA NOVE VLADE.

LDU, Belgrad, 1. Danes ob 10. se je v ministrskem predsedništvu začela dela, na kateri se sestavi nova vlada.

»PRAVDA« PROTI REAKCIJONARCEM.

LDU, Belgrad, 1. Današnja »Pravda« silno napada prejšnjo opozicijo in li očita, da se je med seboj dogovorila, da bo vsaka stranka lamčila za svoje lastno svobodo. List opisuje položaj kot tak, da je nevaren za obstoj edinstvene države, in zato zahteva v svojem uvodniku, da se kolikor mogoče hitro izvede volitve v konstituante.

Odbita pomoč dijakom beguncem.

LDU, Belgrad, 1. Finančno ministarstvo je odbilo kredit 250.000 K ministrstva za prosveto. Ta kredit je to ministrstvo zahtevalo kot pomoč za dijake iz zasedenega ozemlja.

Po svetu.

OGLAS POKRAJINSKE VLADE ZA DALMACIJO.

Split, 30. Predsednik pokrajinske vlade za Dalmacijo, dr. Krsteli, je izdal oglas, datiran z dne 25. sept., ki slove: Meščani! Od gospoda poveljnika ameriškimi vojnimi sil sem prejel včeraj naslednje pismo: »Gospod predsednik! Da prebivalstvo Splita in Dalmacije na podlagi neutehnelih govorin ne bo krivo poučeno o včerajšnjih dogodkih, da se prepričajo nemiri, katere bi mogli izzvati raznovrstni agitatorji, predvsem pa, da se prepričajo ozlovoljenost proti nim, ki nikakor niso v zvezi z včerajšnjimi dogodki, niti odgovorni zanje, Vas prosim, da objavite naslednja dejstva: Včerajšnji dogodek v Trogiru se je primeril proti naredbam italijanske vlade. Admiral Millo je javno grajal to počette neodgovornih vojakov in je nemudoma izdal energične odredbe, da se vojaki prisilijo k povratku in da se podobni čini ne ponove. Prebivalstvo Splita in Dalmacije naj bo preverjeno, da se ima nazglica, s katero so nepoklicane italijanske čete zapustile Trogir, in delstvo, da se vsled tega ni prelivala kri, v oblini meri prisiljavati vplivu in pregovarjanju kapitana Maronita z vojne ladie »Puglia«, katerega je poslal komandant Menini z ameriškimi vojnimi silami, da bi izposloval umik Italijanov. Ta častnik je se nahajal v zelo kočljivem položaju, je izvršil svojo nalogo na način, ki zasluži občudovanje in ki vam more dati dovolj povišja, da obnovite svoje zaupanje v dobro vero italijanskih oblasti. Prosim prebivalstvo Splita in Dalmacije, naj bo skupno z menoj preverjeno, da je italijanska vlada v tem primeru postopala v popolni dobri veri. Od komandanta

Meninija sem prejel pozitivno zagotovilo, da bo ostalo tako tudi v bodoče.

V Splitu, dne 24. sept. 1919.

Podpisan: David F. Boyd.

SPLETKARIJO.

Split, 30. (DDU.) Kakor poročajo iz Sibenika, je došel itakaj zadržki župan dr. Ziliotto. Iskal je stika z italijanskim vojaštvom in z meščanstvom Italijanske narodnosti ter agitiral za vstop v prostovoljske formacije. Dejal je, da je treba izvesti nov napad najbolje na Split, da se tako izbrise trogirski fiasko.

Boj med socialisti in nacionalisti v Halli.

LDU, Nauen, 1. (Brezžično.) Iz severne Italije se poroča o živahniji socialistični agitaciji zoper nacionalistično propagando. Pojavljajo se tudi separatistične struje.

Razpust Italijanskega parlamenta.

LDU, Rim, 30. (DunKU.) Agenzia Stefani poroča: S kraljevim dekretom z dne 30. septembra se razpušča parlament in se razpisujejo nove volitve za 16. november.

Scheidemann izvoljen za predsednika.

LDU, Berlin, 1. (DunKU.) Socialno-demokratska struna narodne skupščine je včeraj iznova izvolila Scheidemanna za predsednika.

Clemenceau prejel zaupnico.

LDU, Pariz, 1. (DunPU.) Kakor poročajo listi, je zahteval v včerajšnji seji zbornice ministrski predsednik Clemenceau zaupnico povodom debate o predlogu Lefevreva, ki je zahteval, naj se francoska vlada sporazume z zavezniki, da se zagotovi razorožitvi Nemčije in njenih zaveznikov uspeh s prepovedjo izdelovanja gotovih vojnih izdelkov. Clemenceau je izjavil, da se strinja s tem predlogom, zahteval je pa, da naj bi se glasovalo o nem šele po sprejetju mirovne pogodbe. Lefevre je priporočal takojšnje glasovanje; nato je zahteval Clemenceau zaupnico. Izjavil je, da bi pomenilo takojšnje glasovanje pridržek k mirovni pogodbi. Vlada takega pridržka ne more sprejeti. Za zaupnico je bilo oddanih 262 glasov, proti pa 188. Proti so glasovali združeni socialisti, socialni radikali in radikalna levica, 37 poslancev ni glasovalo.

Proglas ruskega proletarijata na entente delavce.

LDU, Moskva, 1. (DunKU.) - Brezžično.) Ljudski komisar za zunanje posle pozivlje v proglasu francoske in angleške delavce, naj vplivajo na svoje vlade, naj ne motijo mirovnih pogajanj z bolševističnimi deželami. Sporazum ni več delček, ker je sovjetska republika vedno priznala pravico samoodločbe narodov. Ententi imperijalizem pa se še vedno trudi, vzdrževati vojno stanje.

ga se lastniki tiskaren niso hoteli pogajati s stavci o njihovih zahtevah za povišanje plač, dokler stavci ne odstopijo od svoje cenzure. Nato je posredoval sindikalni svet in dosegel najprej sporazum med organizacijo časnikarjev in stavcev tako, da je prva priznala zahtevo, da morajo stavci postaviti vse, kar jim izroči uredništvo. Zadnja pogajanja so se končala tako, da dobe kvalificirani delavci po 120 kron več plače na teden, novoizbrani kvalificirani delavci po 80 kron, pomožne osebe po 60 kron in vajenci po 30 kron več na teden. Listi zopet redno izhajajo.

Dve smrti obsojili. Mariborska porota je dne 30. septembra obsodila Petra in Pavla Dokel zaradi roparskega umora na Jakobu Fekonji in St. Jurilu ob Ščavnici, ki sta mu zadržala enajst smrtnih ran in ga v družbi P. Kocbeka, F. Fridava in

Jak. Kavčiča oropala, na smrt na vesalji; drugi trije so bili obsodeni na več let težke ječe. Zagovornika obtožencev sta vložila ničnostno pritožbo.

Nesreča pri savskem mostu. Na sprednjem delu savskega mosta pri Zemanu se je predvčerašnja, 30. septembra porušilo sedem jarmov. Poškodovan je bil samo en delavec. Dela so se takoj nadaljevala. Končna dovršitev mosta se vsled tega nemara ne bo zavlekla.

Organizacija volnih invalidov nam javlja, da je tovariš Koštoma Fran iz Celja popolnoma izstopil iz njenega odbora.

Beogradski Dnevnik je pričel včeraj izhajati v Belgradu.

Včerašnji »Slovenec« objavila notico g. Furlana, v kateri se ta opravičuje, da ni hotel napadati na shodu v Trbovljah »farštvo«. Čudna naglica...

Zamenjava malih bankovcev v Češkoslovaški republik. Češki parlament je sprejel zakon za zamenjavo malih bankovcev. Po tem zakonu se zamenja bankovec za 1 K za 90 vinarjev, bankovec za 2 K za 1 K 80 vinarjev. Ljudje izgube torej pri vsaki kroni 10 vinarjev. Novi bankovci se izdajo istotako v kronski veljavi.

Dunaj bo postal drugi Coney Island. S pomočjo ameriškega kapitala bo postal Dunaj najveselejše mesto na svetu. Ameriški finančniki nameravajo kupiti vse dunajske zabavne prostore ter izpremeniti predmestja v zabavališče kot je newyorški Coney Island.

V Prago se je vrnil iz Pariza dr. Kramaf z ostalimi člani češkoslovaške republike. Dr. Kramaf se bo udeležil seje češkoslovaškega Narodnega predstavništva o ratifikaciji mirovne pogodbe.

Ciklon v severni Ameriki. Pretekli teden je divjal na bregu Teksasa ciklon, ki je vzel 250 človeških življenj. Na poslopjih je naredil škodo za 10 milijonov dolarjev.

Prvi pogreb z aeroplanom. Dne 10. sept. se je vršil s pomočjo aeroplana v Združenih državah pogreb v Pleasantville. Kat si Amerikanci še vse izmislilo!

Zlat prestol na prodaj iz Carigrada objavljajo, da je sultan v velikih denarnih zadregah in da namerava prodati zlat prestol perzijskih šahov, katerega so odnesli Turki iz Teherana pred 400 leti.

Dnevne vesti.

Celjski »Novi Dobe« v odgovor.

V št. 107. je celjska »Nova Doba« o uprizoritvi Funtekove trodjanke »Tekma« od delavskega izobraževalnega društva »Svoboda« v Celju priobčila kritiko, ki je po tonu identična z drugimi političnimi izpadi, ki si jih zadnje čase dovoljuje.

Ker pričakujem umetniške ocene o uprizoritvi od merodajnega ocenjevalca, pisatelja, kritika kot ekshena, se sam ne spuščam v ocenjevanje uprizoritve, hočem le širši javnosti pokazati, kako je nasprotnik naših idej vsaka priložnost dobrodošla, da z jezuitskim samozatajevanjem poberejo kamen, ter ga pod krinko pravih zaščitnikov in vernih ljubiteljev umetnosti zalutajo na socialistične prireditve.

Že naslov firme prirediteljev kaže, da izhajajo igralci iz delavskih vrst, ki se morejo še le po prestanem težkem delu posvetiti umetniškimi vajam. Igralci so tedaj mladi idealni ljudje, ki se pa še niso mnogo vrteli po gledališkem odru, a ki bi radi videli, da duh umetniškega razpoloženja preveče vse delavske vrste. Žal da vsaka prireditev ne doseže gotove meje dovršenosti, a to še ni nikak povod, umetniško navdahnjenje naših delavcev v kraližni, Menim, da tudi dramatično društvo ni bilo vsikdar zadovoljno z umetniškim uspehom svojih prireditev, ko so vendar igralci na odru že precej trdni, a gotovo bi se bilo čutilo po pravici užaljeno, če bi se bilo vedno ali drugo njihovo prireditev na sličen način oblatilo.

Od naših igralcev pričakujemo, da prav nič ne izgube leguma in resne volje in z bodočimi nastopi popolnoma ovržejo neosnovane izpade »Nove Dobe«.

Dr. J. Rožman.

Krojaške pomočnice!

Pod tem naslovom skuša v »Slov. Narod«, dne 19. pr. m. neka moštrica slepiti javnost, kako siljane plače imajo pomočnice. Radovedni smo, koliko izmed 150 pomočnic ima to visoko umetniško plačo od 300 do 400 kron mesečno. Največ petnajst, in še to one, ki so pri tem delu osiwele, dočim morajo druge delati za tako srmatno plačo ob kateri si ne morajo privoščiti slabega kosila.

Domačinke morajo po izučitvi še nadalje živeti od podpiranja svojih starišev, ker bi morale umreti drugače vsled lakote, nedomačinke si morajo pa poiskati še postranski zaslužek, če sploh hočejo životariiti. Če so na kake pomočnice brezbrizne in ne znajo delati, so temu krive moštrice same, ker prvovrstne moči nočejo plačati kakor zasluži, ampak vzamejo raje slabše moči, da jo slabše plačajo, a naročnikom računajo isto ceno, kot bi napravila najboljša moč. Da bi se učenke kaj naučile, za tisto se ne brigajo. Imajo jih največ vsled tega, da jima vlačijo vkup krompir in druge potrebščine. Človek še ni nikdar padel izkušen z neba, temveč ga je treba izučiti!! Te vnebovpihoče krivice treba takoli odpraviti, in dati šiviljam plačo, ob kateri je možno pošteno živeti. To si naj zapomnijo g. moštrice, ki računajo svojim odjemalcem tako pretirane cene, izkoriščajo pa svoje žrtve, da lažje veseljačijo in hodijo na izlete in letovišča, kjer brezskrbno razsipajo denar.

Čuden dogodil.

Bistro oko čuvalev postave nam da mnogo misliti, ker navadno zalezuje samo delavce. Čudno se nam zdi, da se tako moči o dogodku, ki se je zgodilo na Vrhovcih dne 29. septembra t. l. Nadkrijač državne železnice Ivan Knez je lovil ptice šoge. V to svrbo si je napravil lepo zabarikadirano nro, kjer se je skrtil. Pri sebi je imel šoge-klicarke. Orožnik W. pride mimo. V svoji strahobetnosti je mislil, da mora zabarikadiran človek gotovo biti državi nevaren in ga poklicati. Ker se pa mož klicu ni odzval, ker je bil v svoji starosti okroglo 47 let gluh, ga je orožnik kratkoma ustrelil v trebuh. Potem ga je na kmečkem vozu v spremstvu bajoneta peljal v bolnico, kjer je nesrečnež umrl. — Pozivamo sodniško oblast, da ta slučaj natančno preišče, ker ljudi se vendar ne sme streljati kakor zajce in to ob belem dnevu. Ustreljeni je bil družinski oče štirih otrok in že sedem mesecev bolan. Nesrečni družini naj se da potrebno zadoščente.

Stanovanjska komisija.

Ker se je že ponovno pripetilo, da so stranke skušale pridobiti osebe stanovanjske komisije z darovi, svari se občinstvo pred takimi poskusi, ker bi morala komisija take poskuse podkupovanja uradnih oseb naznaniti državnemu pravdništvu.

Sološna gospodarska zadruga.

Dne 26. t. m. je zborovalo v »Mestnem domu« zasebno uradništvo glede ustanovitve splošne gospodarske zadruge. Iz kratkega poročila društvenega predsednika g. Hitra je bilo posneti, da je zamišljena ustanovitev zadruge na najširši podlagi. Njen namen naj bi bil, omogočiti manj situiranim osebam, to so uradniki in delavci, dobavo najpotrebnejših živih in življenjskih potrebščin za možno nizko ceno. S tem se hoče priti sčasoma v okom vedno rastoči dragini, obenem pa tudi res pomagati vsled draginje trpečim slojem. Po zamišljenih pravilih bi imel pristop v zadrugo vsak uradnik in delavec. Zadruga bi bila z omejeno zavezo, jamčilo bi se z deležem in še z enkratnim enakim zneskom. Zadruga bo dobavljala za enkrat le najpotrebnejše blago: žive in obkoko, in to iz prvega vira brez vmesnih trgovcev. Centrala in sedež zadruge bode v Ljubljani, po večjih industrijskih krajih pa se bi ustanovilo razdelnišče.

Policijska ura v Ljubljani bo odslej za gostilne ob deseti uri zvečer, za kavarne pa ostane dvanajsta ura.

Vojnim invalidom, ki potujejo radi pregleda oziroma nadpregleda, radi regulacije invalidne podpore, v kopeh radi zdravljenja, v ortopedične zavode, bolnice ali k zdravnikom za pripravo umetnih udov, dovoljuje vse železnice kraljevstva SHS brezplačno vožnjo, ako se skaželo z legitimacijo Osrednjega odbora volnih invalidov v Belgradu. Za državnoželezniške proge zadostuje imenovana izkaznica, za južnoželezniške proge na je še poleg tega posebej zaprositi listka za pristožno vožnjo pri Obratnem ravnatelstvu južne železnice v Ljubljani.

Popisovanje šoloobvezne mladine. Mestni magistrat je te dni razposlal na hišne gospodarje vprašalne pole za popis šoloobvezne mladine. Hišni gospodarji ali njih zastopniki so naprošeni, da pustijo te pole krožiti pri strankah v hiši. Popisati se morajo vsi šolski otroci v starosti od 6 do 14 let. Pravilno popisane pole je potemu vrniti mestnemu magistratu do 10. oktobra 1919. Kdor

šoloobveznega otroka prikrije ali pa navede napačne podatke, bo kaznovan. Če šoloobvezen otrok iz tehtnega razloga šole ne more obiskavati, je ta razlog izrecno navedi.

Delavstvo Krakovo-trnovskega okraja opozarjamo na današnji oglas brivca Mate Sijakoviča.

Iz Šiške, Z ozirom na notico v »Napreju« št. 222 z dne 30. septembra 1919 radi električne razsvetljave in premoga, ki ga daje vlada milarni v Šiški na razpologo, od koder dobiva nekaj privatnikov električno luč, konsratiramo, da nima električna zadruga v Sp. Šiški z mlarnar oz. konsorcijem nikake zveze. Električna zadruga stavila si je nalogo preskrbeti Šiško z električno razsvetljavo potom vodne moči iz Tacna, ter se je deležnikom na sestanku dne 27. septembra 1919 podalo izbrano poročilo v kolikor je zadruga svoje delo sedaj izvršila. Toliko v pojasnilo in pomirjenje, da ne bo razburjenja.

Opozarjamo na oglas zlatarske delavnice Aloizila Fuchsa v Šentbovorci ulici.

Ceni, sodrugom šentpeterskega okraja in Vodnata priporočamo trgovino z mešanim blagom Stanko Žargi, Martinova cesta 15. (Glej današnji inserat!)

Državna posredovalnica za delo v Ljubljani. Delo je na razpolago: Hlapcem in težakom (110), služkinjam in kuharicam (105), poštkin in tovarniškimi delavcem in delavkam (109), gozdnim delavcem, valencem razne stroke, mizarjem, čevljarjem, delavcem in delavkam v opekarni, pletariem, raznim kličavničarjem, kleparjem, strojnikom, sodarjem, tesarjem, drvarjem, oglarjem, zidarjem, tesarjem, pečarjem itd.

Prireditve.

Zborovanje beguncev in izseljencev. Kakor že naznanjeno, se vrši v nedeljo, dne 5. t. m. v Ljubljani velik shod beguncev in izseljencev. Na tem shodu se bodo obravnavala vsa pereča vprašanja, zlasti pa se bodo položili temelji samostojni organizaciji vseh neodrejenecv širom Jugoslavije. — Ker je potreben temeljit razgovor o vseh zadevah, tako političnih kakor čisto materielnih, zlasti pa o tem, kako naj se izvrši organizacija, opozarjamo ponovno vse begunce in izseljence, zlasti že obstoječe kraljeve in okrajne organizacije, da se za ta dan pripravijo, določijo zaupnike in delegate ter se posvetujejo o posameznih vprašanih, ki se bodo razpravljala. Podrobna navodila sleda. — Prijateljski odbor.

Sestanek Istarskega odbora. U petak, 3. t. m. obdržavače se u tretjapocifi »Zlatorog« sestanek Istarskega odbora. Početek u pol 9. u. večer.

Sestanek zaupnikov in delegatov za shod beguncev in izseljencev se vrši v soboto, dne 4. t. m. v naši dvorani »Narodnega doma« ob 8. uri zvečer.

Čevljarska zadruga za Ljubljano in okolico vabi g. člane k izvanrednemu občnemu zboru, ki se vrši v nedeljo, dne 5. t. m. točno ob 9. uri dopoldne pri g. Val. Mraku, Rimska cesta 4. V istih prostorih se vrši tudi dopoldne točno ob 2. uri zborovanje za ustanovitev »produktivne zadruge«. K obliini udeležbi članov vabi — odbor.

Društvo državnih računskih uradnikov z Slovenije vabi svoje člane, njih svoje in prijatelje na prijateljski večer, ki se vrši v soboto, dne 4. t. m. ob 20. uri v salonu pri »Mraku« na Rinski cesti. — Pridite polnoštevilno! — Odbor.

Iz stranke.

SHODI

v nedeljo, dne 5. t. m.:

Rimsko Toplice ob 11. uri dopoldne v gostilni »Na pošti«. — Poroča sodr. Pečnik iz Zidanega mosta. Selce ob 15. uri (3. uri dopoldne) v prostorih sodruga Aleša Potočnik. — Poročevalec iz Ljubljane.

Dobrova ob 16. uri (4. uri dopoldne) gostilna pri »Grohcu«. — Poročata sodruga Makuc in Korotičin.

Notranja gorica ob pol 15. uri (pol 3. uri dopoldne) v gostilni pri »Pavletu«. — Poroča sodrug Perdan.

Škofljica ob 17. uri (5. uri dopoldne) gostilna pri »Mihcu«. — Poročevalec iz Ljubljane.

Jesenice. Ob pol 10. uri dopoldne pri »Jelenu« na Savi (v slučaju slabega vremena pa v gostilni pri Werglesu). Dnevni red: Splošni politični položaj. — Poroča sodrug Golouh.

Javornik. Ob 15. uri v gostilni Rozalthe Zimer. — Isti dnevni red in isti poročevalec.

Novice.

Vsem užitniškim uslužbenecem v Sloveniji na znanje. Nove draginjske doklade so odložene, ker pri likvidaciji deželne uprave užitnina še ni rešena. Upati je, da oš rešitvi te prevzame delegacija finančne v Ljubljani užitniške uslužbenec.

Stavka tiskarjev v Zagrebu končana. Zagrebški listi, ki vsled stavke stavcev skoraj teden dni niso izhajali, so 29. septembra zopet izšli. Tipografske organizacije so iz solidarnosti z bančnimi uradniki, ki so šli v stavko za službeno pragmatiko, naložile stavcem, da ne smejo staviti ničesar, kar bi bilo naperjeno proti bančnim uradnikom. Proti temu je nastopilo Hrvatsko novinarsko društvo, ki je zastopalo načelo popolne svobode za tisk. Razen te-

Delavske predstave v dramskem gledališču. Vsem našim sodrugom in sodružicam naznanjamo, da se bodo začele redno pripravljati delavske predstave v dramskem gledališču ob znižanih cenah. Prva delavska predstava v letošnji sezoni se bo vršila v nedeljo, dne 12. oktobra zvečer. Zato že danes opozarjamo naše delavstvo na to predstavo, da si vsak preskrbi vstopnice, ki se bodo dobile v tajništvu »Svobode« in pri delavskih zaupnikih. Sodrugi, sodružice! uvidevajte, da le gledališče za vas oni hram, v katerem najdete ob ustvarjalni umetnosti nepreocenljiv užitek. Zmirom ob delavskih predstavah v pretekli sezoni ste delavci pokazali, da veste boljše upravljanje gledališča, ko ljubljanska buržoazija. Zmirom je bilo gledališče razprodano. Zatorej dokazite tudi letos, ko bodo redne delavske predstave, da znate ceniti gledališko umetnost in da ne bo žilna praznota, kakor se to dogaja drugače, posebnost pri najboljših dramskih predstavah. Mesto da bi posedali na gostilnah, bomo posejali naše predstave in s tem bomo izpopolnjevali naše izobraževalno delo.

Lesni delavci strojne tovarne na Polzeli so pričeli z mezdinim gibanjem. Opozarjamo vse delavce, naj ne sprejemajo dela med tem časom v tej tovarni.

Mladinska podružnica »Svobode« za Ljubljano je imela 21. septembra svoj shod v Mahrovi hiši. Na shodu se je razpravljalo o potrebah in nalogah organizacije, izvzeli so se zaupniki, katere pa mora odbor še potrditi. V razpravljanju so posegli sodrugi: Mravljec, Treven, Vehovec, Širca, Seme in drugi. Na shodu se je tudi soglasno sklenilo, na kar vse člane opozarjamo, da se povjša članarina od 20 vin, na 1 krono. Članom, ki so že prej plačali do konca leta članarino, jim ni treba doplačati in tudi oni, ki plačajo 1. oktobra zaostalo članarino, plačajo še po starem. — Vsako soboto ob 8. uri zvečer se vrše redni sestanki, na katere vabimo vse članke. Pričela se bo tudi v kratkem tečajevadba na realki. Kdor jo hoče obiskovati, naj se zgleda v tajništvu »Svobode«. Šelenburgova ulica 6. II. nadstropje.

Podružnica steklarjev v Zagorju naznanja, da se je vršil občni zbor dne 4. septembra ob veliki udeležbi. V odbor so bili izvoljeni sledeči sodrugi: Alojz Ranzinger, predsednik; Leopold Omltan, namestnik; Heinrich Martini, blaginjak; Engelbert Weiberger, namestnik; Ivan Peer, zapisničar; Franc Jugovac, namestnik; Franc Slatinšek, odbornik; Otmar Ranzinger, namestnik; Maria Sitter, odbornica; Franc Kosmus (mlajši), Ignacij Sitter, Regina Ranzinger, kontrola.

Občinski svet ljubljanski.

Uslužbenec Mestne hranilnice ljubljanske se proglašuje za občinskega uslužbenca. Zanj se proučeni dosežki službene pragmatika in to pozneje odobri občinski svet; takrat se jim tudi vršilec volna leta kakor občinskim uslužbencem. Sodr. Kocmur pravi, da je to nekaka kazenska oblika za uslužbenca, ker se očividno poslabšalo njih službene razmere.

Za sprejem regenta se dovoli 200.000 kron. Župan pravi, da se bo velik del porabil za pogostitev siromaknih.

Drobilj za Ljubljano. Na iniciativno sodruka Kocmura v zadnji seji se sklene na županov predlog izdati za 500.000 kron drobilja (papirnatega) z veljavnostjo do konca leta 1920. Sodrugi Kocmur priporočajo, da se izda tudi drobilj po 1 ali 2, ozir. 3 vin., da bo ojašan promet.

Dragištne doklade za mestne uradnike in uslužbence se priznajo v isti višini kakor jih je priznala država svojim, in sicer od 1. julija. Za časovni uslužbenec se zviša doklada od 150 na 300 odstotkov. Všteje se nabavni prispevek. Pri tem vprašanju je nastala daljša debata v katero sta posegla zlasti sodrugi Kocmur in župan.

Za dobavo orodja za snaženje žanazov se dovoli 20.000 kron.

Zvišanje tržnih priložnosti za žilinske seme. Dosedanje tržne priložbine 80, 60 in 20 vin. se zvišajo na 10, 6 in 4 krone.

Cena plinu se zviša na 3 krone kubni meter, ker se je premog silno podražil.

Interpelacije. G. Ječič se pritožuje, ker vozi cestna železnica zopet le z enim vozom. — Sodrugi Kocmur pojasnjuje razmere, ki so ga dovele do kritike v razpravi o dragištinskih dokladah za mestne uradnike in uslužbenca. Poleg tega predlaga, da bi se aprovizacija obnovila. — Sodrugi Tokan priporočajo, da ob-

čina pogleda, kako so se zvišale plače uslužbencem električne železnice. Povisek, ki je bil dovoljen tukaj, ni bil dovoljen v polni meri delavstvu. — G. Serjak interpelira zaradi dovoljevanja izvoznice za živila. — Talna seja.

Kultura.

Dramatični odsek »Svobode« v Celju je uprizoril v soboto, dne 27. t. m. v Mestnem gledališču Funtkovo štridejansko dramo »Tekmo«. Igra, ki zahteva rutiniranih igralcev, ni bila baš srečno izbrana, ako pomislimo, da so jo uprizorili sami diletarji-začetniki, ki nimalo niti pravega, preizkušane režiserja, da bi jih temeljito poučil o najprimitivnejših oderskih zahtevah. Delali so sami iz sebe in tako so vzlic mnogim hibam in nedostatkom dosegli dokaj lep uspeh. Pohvaliti moram sodr. Mar-novo, ki je ulogo Stane odigrala s prav naravno prisrčnostjo in bo postala še zelo dobra igralska moč. Odvadi se mora predvsem tiste neizgurnosti, s katero se kretajo navadno začetniki po odru, in pa nekoliko preveč enoličnega govorjenja. To so vobče glavne hibe, ki sem jih opazil pri vseh igralcih in ki se dajo odpraviti le z vestnim študiranjem in pogostimi nastopi. Prirodnost kretanja in govorjenja je prva zahteva odra. Nadalje se je treba v ulogo vživeti, česar ni bilo opaziti, čeprav je sodr. Kokalj v sklepih sceni kot Lesovin bil še precej naraven in je njegova igra, najsi v celoti zelo pomankljiva, pričala o nedvomnem daru za oder. Daru tudi ostalim ni mogoče odrekat, tako n. pr. Grušič (sodr. Brezovšek), ki se je v svojih besedah sicer na vso moč prehitel, se gibal vse preveč nervozno in bil tudi sicer za svoja leta v igri premladen, a se bo brez dvoma izpilil, tako da bo v karakternih ulogah zelo poraben. Danej (sodr. Košič) ve sam, da uloga, ki jo je igral, ni bila zanj. Vse na niemi je ustvarjeno za komične uloge. Danej mora biti vzoren igralec, idealen ljubimec; to je ostro šrtan značaj, pomosen, samozavesten fant, a ves mehak od svoje ljubezni. Košiču se ni posrečilo, da bi podal vse nežno prelivanje njegovih razpoloženi, moral bi rasti proti koncu, pa je padel. Toda on utegne postati kot komik še imeniten igralec. Tudi Helena (sodr. Mar-nova) ni bila srečno razpoložena. Vzlic temu je lahko predstava mladim, krepko kviziško stremeljim igralcem v neko zadoščente in nadaljno vzpodbudo. Samo eno bi rad povedal vsem našim podružnicam »Svobode«: le ne izbirati pretežavnejših iger za začetek. Raie kat lahkega, veselega!

F. A.

Zdravstvo.

Babiški tečaj na porodniškem oddelku obč. javne bolnice v Ljubljani se prične 4. novembra 1919 in ne 1. oktobra 1919, kakor je bilo to prvotno razglašeno.

Ravnarje z dojenčki. Za dojenčka je najboljša, najzdravjša in najpripravnajše materino mleko. To velja za prvo leto. Vsaka druga hrana je le zelo slabo nadomestilo. Toda mati mora pred vsem skrbeti, da je sama zdrava. Naj le dovoli tečne hrane in naj si da dovolj počitka. Naj se giblje dovolj v svežem zraku, toda varuje utrujenosti.

Gospodarstvo.

Stanje žetva. Iz podatkov ministristva za poljedelstvo posnemamo: V Srbiji so žita, razen ovsa, dobro obrodila. Koruza je zelo dobro obrodila, tako tudi otava. Vinogradništvo se ni posebno obneslo, sadje pa slabo. Tudi živinoreja je utrpela radi raznih boleznih velik škodo. Če-bele so zelo dobro napredovale. V Južni Srbiji. Žitna žetev stoji dobro, seno slabše, sadje povoljno, vinogradi dobro. V Dalmaciji: Žitna žetev srednja, sadje precej slabo, tako tudi vinogradi. — Črna-gora: Splošno slaba žetev, edino koruza je obrodila bolje. — Hrva-t-ska: Žitni in drugi poljski pridelki so prav dobro obrodili. Tudi sladkorna repa je dobra. Slabo je obrodilo sadje. Sena bo dosti, vina pa ne toliko. — Slovenija: Žitni in drugi poljski pridelki srednji. Trpelo je vinogradništvo, trgatve bodo uničene za 40%. — Bosna in Hercegovina: Žitni pridelki srednji, oves slab, koruza dobra. Sadje je slabo, vinogradniki pa so obrodili prav dobro. Drugi poljski pridelki stoji zelo dobro. — V Banatu. Bački in Baranji kaže žetev prav dobro, razen sadja. Sladkorna repa je prav dobra, tudi čebele so bile zelo pridne. — V splošnem se more reči, da so žita obrodila sred-

nje, koruza zelo dobro; tako tudi drugi poljski pridelki. Tobak je obrodil prav dobro. Sena bo dosti. Sadjereja je trpela, tako tudi vinoreja. Čebelarstvo stoji izvrstno. Živinoreja je ponekod trpela, drugod pa se je lepo obnesla. — Vidimo, da bo Jugoslavija založena prav bogato z vsem in da bi se dalo živeti mnogo, mnogo cenejše, če bi za vsako škaflico vzgajali ne tičalo kar po deset dobičkarjev in špekulantov...

Rudarska produkcija v Čehoslovaški. Na Čehoslovaškem energično delajo za intenzificiranje produkcije premoga, od katere zavisi vsa industrija in ves promet. Minister Hampl

je prepotoval v zadnjem času vso Moravsko in Šlezijo in imel mnogo uspeha. Dosegel je popoln sporazum z delavstvom glede vprašanja produkcije. Predstavniki rudarjev so zahtevali osnivanje delavskih svetov čisto tehničnega značaja, za kar je izdelan že zakonski predlog, ki bo predložen narodni skupščini še ta mesec.

Glina. Opozarjamo zainteresirane, da se nahaja v okolici Škofice pri Vrbskem jezeru veliko gline, katero je prej prebivalstvo izvažalo v Celovec. Olina je izvrstna za izdelovanje loncev.

Zanimiva razkritja

o deželnem in občinskem gospodarstvu na Kranjskem.

KAKO SO SLEPARILL

(Dalje.)

»Als Ersatzmann Dr. Zajec's wurde seinerzeit vom Landtag Dr. Vinzenz Gregorič, Primararzt im Landeskrankenhaus in Laibach gewählt, doch wäre mit seiner Elnberufung nicht gedient. Da Dr. Gregorič noch nie im Landesauschusse tätig war und souach in die Geschäfte erst eingeführt werden müsste, wogegen unter den obwaltenden Umständen im Landesauschusse unbedingt ein versierter Referent mit mehrjähriger Praxis benötigt wird. Mit einem Neuling wäre gar nicht gedient. Auch ist Dr. Gregorič durch seine Tätigkeit als Primararzt der dermatologischen Abteilung im Landeskrankenhaus in Laibach voll in Anspruch genommen und wäre durch seine Einberufung in den Landesauschuss auch aus dem Grunde keine Abhilfe geschaffen.«

K zadnjemu odstavku se pripomni, da je dr. Zajec zdravnik bolniške blagajne in zdravnik tobačne tovarne v Ljubljani in da velja torej glede tega ravno isto, kar je deželni odbor navajal glede dr. Gregoriča.

Postopanje deželnega glavarja pa ni bilo protustavno samo v tem pogledu, da se on ni ravnal po določilih § 3. poslovnika za deželni odbor, temuč tudi v tem pogledu, da je dopustil, da sta poslovala kot deželna odbornika ohrnosno se semterjita udeleževala sej deželnega odbora grof Barbo in dr. Zajec v času, ko sta službovala kot volaka. To velja glede dr. Zajca za čas od pričetka vojne do pričetka meseca oktobra 1917., glede grofa Barbo pa za čas od pričetka vojne do 28. februarja 1915. in od 1. maja 1918. do 4. novembra 1918. Deželni glavar bi namreč ne bil smel imenovanimi dopustiti, da bi v navedenem času izvrševala svoja deželnooborniška mandata, ker je armadno poveljstvo odločilo, da obstoji inkompatibiliteta med vojaško službo in mandatom deželnega odbornika. To je odločilo armadno poveljstvo ob priliki, ko se je hotelo grofu Barbo izposlovati od vojaške oblasti dovoljenje, da sme kot vojak izvrševati deželnooborniški mandat. Za to odločitev je vedel tudi deželni odbor in jo je izrecno omenjal v svoji vlogi z dne 6. junija 1917., ko je prošil za oprostitev dr. Zajca od vojaščine.

Grof Barbo in dr. Zajec pa v času, ko sta bila volaka, tudi delansko nista mogla izvrševati svojih dežel-

nooborniških mandatov v polnem obsegu, ker jima za to ni dostajalo časa radi vojaške službe. To tudi takrat ne, ko sta vojaka službovala v Ljubljani.

Klub temu sta oba imenovana deželna odbornika prejela iz deželne blagajne opravilno doklado ves čas, ko nista poslovala v deželnem odboru niti namestnika. V času, ko je za grofa Barbo posloval njegov namestnik baron Apfaltrer, je pa bila opravilna doklada pač nazkazana le — temu.

III.

Poslovanje deželnega glavarja dr. Susteršiča.

Bivši deželni glavar dr. Ivan Susteršič je med vojsko potegnil skoro vse važnejše referate pri deželnem odboru na se, in s tem združil skoro vse odločanje pri deželni upravi v svoji osebi, zlasti ker je bil tudi personalni referent.

O njegovem ravnanju v personalnem referatu se navaja sledeče: Pri nameščanju se je deželni glavar oziral predvsem na to, ali je prosilec pripadnik njegove stranke, ni se pa oziral ne na kvalifikacijo, ne na delansko potrebo. Na ta način so prišli v deželno službo osebe, ki bi nikdar ne moge biti sprejete, ako bi se bila stvar vršila po predpisih.

Tako pri nameščanju, kakor pri drugih osebnih vprašanjih deželni glavar največkrat niti zaskičal ni nadravnatelja deželnih uradov, če-ravno so v delokrog tega uradnika predvsem spadale vse personalne in bi se bilo moralo vpoštovati njegovo mnenje neposrednega predstojnika vseh deželnih uradov.

Se manj se je oziral deželni glavar na druge uradne predstojnike, ker on sploh ni poznal nobene uradne poti in je uradne predstojnike brskiral, kjer je le mogel. Tako je n. pr. kako poročilo tega ali onega uradnega predstojnika dal še v izjavo kakih oseb, ki je bila temu podrelena, ali pa je odkazal to ali ono zadevo v izvršitev kakih podrejenih oseb preko uradnega predstojnika dotične osebe. Zgodilo se je tudi, da je deželni glavar vodstvo nekoga deželnega zavoda razdelil na več delov, ker mu ni ugajalo, da bi bil ta zavod pod enotnim vodstvom osebe, ki mu politično ni bila prijazna. Vodja dotičnega zavoda ni bil pri tem nič zaskičan, temuč postavljen je bil pred gotovo stvar.

(Dalje prih.)

Kino-Ideal. »Grofica beračica« je naslov zgodbi pomosnega dekleta v štirih delih po nekem romanu. Predvajala se je včeraj prvokrat in je dosegla najboljši uspeh. Krasen film, lepa scenarija je tako ugajala mnogobrojnemu občinstvu. Posebno so ugajali glavni igralci: Mia May, Herman Pritch, Kata Vittenberg ter Henrik Peer. Spored je zaključila zabavna veseliga v enem delu: »Njena tiha sanjarja«. Spored se predvajalo še danes, četrtek in jutri, petek, 3. oktobra t. l. — V soboto, 4. oktobra »Zrcalo sveta«, velik film po ideji W. Morela. — Predstave navadno od 4. ure popoldne dalje. 627

Kino-Ideal.

Iz Slovenije.

Pečca pri Kostrivnici.

V nedeljo 21. septembra popoldne se je vršil ljudski shod v gostilni sodruka Kodriča. Shoda se je udeležilo čez 100 kmetov iz bližnje in daljne okolice. Na shodu sta poročala sodruga Cepin in Vidgal iz Rogaske Slatine. Prvi je poročal o političnem položaju, drugi pa o pomenu politične in gospodarske organizacije. Zavrčal je trditve nasprotnih strank, da hočemo socialisti kmečko ljudstvo s tem uničiti, da bi se upeljal med kmeti osemurni delavnik. Govornik je pripomnil, da kmeč-

ko ljudstvo more le takrat pridno delati, kadar je lepo vreme. Pozimi, ko je sneg pokril celo polje, takrat je njegov osemurni delavni čas, pa ne poleti, kadar je treba seno sušiti. S takimi nesramnimi lažmi nasprotniki bližnji našo stranko pred kmeti. Sodrugi Vidgal je priporočal, da si kmečko ljudstvo naroči »Ljudski Glas« in ga pridno čita, da se bolje izobrazi. Slišali so se medklici, zakaj da socialisti ne nasprofulemo učiteljem, ker imajo tako mastne plače in še celo prosto kurjavo. Sodrugi Vidgal je na to opazko pripomnil sledeče: »Dragi kmetje in prijatelji! Pomislimo, da so bili učitelji v poginoli Avstriji najslabše plačani. Ako sedaj dobijo nekaj več plače in prosto kurjavo, si še vseeno prokleti težko oblačijo in preživijo pri tej grozni dražnjini. Dragi kmetje, ne bodite našim učiteljem nasprotni! Ako so dobili nekoliko izboljšano plačo, pomislite, da so oni vzgojitelji naše mladine, podlaga našega slovenskega naroda. Učitelji vzgajajo našo dečo, da ne bi zaostali v kulturi in napredku za drugimi narodi. Pomislite, dragi prijatelji, ako imaš ženo, otroke in živiš v revščini, kako nezadovoljnost da te obhaja. Celo nad lastno dečo stresaš jezo in vedno premljuješ, kaj bi začel. Ravno tako se godi našemu učitelju. Ako ima premlajno plačo, kako more potem dečo ljubezljivo in prijazno učiti v

šoli? Poglejmo raiše na druge sloje, kako mastne plače imajo. Poglejmo dobičkarje in kapitaliste!! Kaj pa ti storilo za ljudsko izobrazbo? Ničesar!« — Koncem shoda je sodrugi Grossek govoril še o konsumnih društvih in njih pomenu.

Železna Kaplja.

List »Korošec« od 17 t. m. prinaša delikatno notico o »zmagi« narodne socialne zveze v Rebercah na Koroškem v tamošnji tovarni za papir. Naj ob tej priliki povemo gospodu tainiku Brandnerju, da ta »zmag« ni bila dolgo trajna. Pač se je nar. socialni zvezi posrečilo zmagati dne 7. t. m. nekaj naših delavcev in to le na ta način, ker ste se izdajali za socialiste in to na tako »mednarodni« način, da so vas G. Brandner, naši pošteni Korošci res imeli za najboljšega socialnega demokrata.

Ko se je pa drugo jutro do shodu razneslo po tovarni vaše ime, za smo vedeli, da so nam bile stavljene limance, na katere nas ne boste več lovili. Že dejstvo, da se je gosp. ravnatelj tovarne z vami izprehal, nam je odprlo oči. Ko pa je začel ravnatelj sam po tovarni agitirati za vašo stranko, smo takoj vedeli, kam pes tace molli. Vsi smo se zgržali nad vašo predznostjo. V nedeljo, 21. t. m. je pa res prišel k nam že težko pričakovani pravi zastopnik delavstva. Gospod Brandner, če bi bili navzoči na tem shodu, bi vam pač počila srčna žila. Čez 300 delavcev in kmetov je bilo navzočih! Ka je sodrugi Juhart kot zastopnik socialno-demokratske stranke izpregovoril prve besed, smo vedeli takoj, da le to zastopnik stranke, kateri bomo mi pripadali in dali tudi naše glasove. Dveuri in pol je govoril sodrugi Juhart. Govoril nam je iz duše. Vso tisto bol, katero smo mi skrivali in smo se jo bali povedati javnosti, nam je on brač iz našega srca, in vsi smo kot en mož pristopili k strokovni organizaciji in politični stranki JSDS. Vaše zapelane ovčice, G. Brandner, pa so se prijavile k naši organizaciji. Živela »Internacionala!« Le v tej je naša rešitev, le v to zaupamo!

Jezerško.

Tu smo imeli, lesni delavci, prvošnjo nedeljo popoldne pri Rajonirju klub slabemu vremenu zelo dobro obiskan shod. Shoda je predsedoval sodrugi Adič; poročal je sodrugi Berdajs iz Ljubljane, ki je v svojem govoru razložil, kako velik je pomon strokovne organizacije za delavstvo. Od navzočih je po shodu veliko število pristopilo k osrednjemu društvu lesnih delavcev za Slovenijo. — Mi, lesni delavci, smo v deževnih dnevih zelo oškodovani, ker nam delodajalci te dneve ne plačajo, ko vsled dežja ne moremo delati v gozdu, a jostj moramo pa ravnotako. Zato je dolžnost vsakega lesnega delavca, če si hoče zboljšati svoj težaven socialni položaj, da pristopi k organizaciji. Samo dobra delavska organizacija more zboljšati naš položaj.

St. Pavel pri Preboldu.

V nedeljo, dne 28. septembra je bil tu javen ljudski shod, na katerem je poročal sodrugi Marja iz Celja. Na shod je prišlo prav veliko kmetov od blizu in od daleč, ki so govorili prav pazno poslušali. Priporočal jim je lista »Naprej« in »Ljudski Glas«. Naročilo se jih je več, tudi v organizacijo jih je pristopilo precejšnje število. Zborovali so tudi sklenili, da se zopet prav kmalu skliče shod, na katerem ustanove svojo politično organizacijo. Za ta čas so bodo pridno organizirali, da jih bo veliko število.

Ministrska kriza.

Socialisti in demokrati odklonili sodelovanje Protiču.

LDU, Belgrad, 1. Včeraj je Protič pozval k sebi posl. Bukšega, enega izmed načelnikov socialno-demokratskega kluba in bivšega ministra, da se pri niem informira o držanju socialistov proti vladi, ki bi jo sestavili Protič, kakor tudi o njih eventualnem sodelovanju v vladi. Posl. Bukšeg je odklonil vsako sodelovanje socialno-demokratskega kluba v vladi in motiviral to s stališčem Protičevim v vprašanju agrarne reforme in z ynanio politiko, katero namerava Protič inavgarirati. V včerajšnji seji socialno-demokratskega kluba se je to stališče odobravalo.

V včerajšnji seji Demokratske zajednice se je sklenilo soglasno, da Demokratska zajednica ne bo sodelovala v Protičevi vladi. Izdal se je nastopni komunik: Belgrad, 30. septembra. Danes ob sedemnajstih e imel klub Demokratske zajednice sejo, v kateri se je soglasno vzel na

manje negativni odgovor Davidovičev na Protičev predlog, naj Demokratska zajednica pošle svoje zastopnike v njegov kabinet. Klub utemeljuje ta sklep z dejstvom, da bi bil kabinet pod vodstvom Protičevim, čigar politika je zadostna znaša, v socialno-ekonomskih vprašanih reakcionaren in narodnostnih vprašanih partikularističen in ker designirani ministrski predsednik v družabnem občevanju ni mogoč.

Protič vrne mandat.

LDU, Belgrad, 1. Govori se, da bo Stojan Protič preikone vrnil mandat za sestavo vlade prestolonasledniku regentu, ker se mu nikakor ne more posrečiti, sestaviti večino, s katero bi mogel v parlamentu delovati.

Diskuzijski večer se vrši danes ob 20. uri. Ne pozabite!

Najnovejša poročila.

(Vesti LDU.)

PODRŽAVLJENJE GLEDALIŠČ.

Beograd, 1. Ministrski svet je sklenil, da se bodo gledališča v Splitu, Osijeku, Sarajevu, v Novem Sadu in Skoplju proglasila za provincialna in so dotirana z letno podporo 100.000 kron. Letno podporo 20.000 kron dobe vsa mestna gledališča, med njimi tudi gledališče v Mariboru in Varaždinu.

KREDIT D'ANNUNZIU.

Trst, 1. Občine lošinskega okraja so na pritisk italijanskih nacionalistov dale d'Annunziju 100.000 lir na razpolaganje ter podpirajo akcijo tudi z živili, tako da prebivalci sami ne lakoto.

BREZVESTNA ITALIJANSKA IRREDENTA.

Pariz, 1. (DunKU.) »Chicago Tribune« poroča: Italijanska vojaška stranka hoče še pred volitvami izzvati spopad med D'Annunziovimi in srbskimi četami, in s tem italijanski narod prisiliti k vojnemu programu. D'Annunzio je zasedel podružnico avstro-ograrske banke in bo izdal papirnat denar, ako bo sedanjí položaj še dalje trajal.

STAVKA ODVETNIŠKIH KANDIDATOV V INOMSTU.

Inomost, 1. (DunKU.) Odvetniški kandidati, ki delajo sodno prakso v okrožju deželnega sodišča v Inomosti, so danes začeli stavkati, ker se ni ugodilo njihovim zahtevam za izboljšanje materialnega položaja.

SPORAZUM V GORNJEŠLEZIJSKEM VPRAŠANJU.

Nauen, 1. (Brezlično.) Pri pogajanjih med zastopniki Gorenje Šlezije in pruske državne skupščine pod predsedstvom ministrskega predsednika Hirscha se je v torek dosegel sporazum vseh strank. Gorenja Šlezija dobi pokrajinsko avtonomijo v okviru dalekosežnih določb, ki bodo veljavne za pruske pokrajine, in sicer takoj. V sporazumu s prusko državno vlado je bil vladni predsednik iz Oppelna tajni sodni svetnik Bitto takoj izvoljen za višjega predsednika nove province Gorenje Šlezije. Centrum je izjavil, da je zadovoljen s pokrajinsko avtonomijo. Predpravil napram drugim provincam ne zahteva nobenih in bo opustil vsako propagando za državno avtonomijo.

ZELEZNIČARSKA STAKA NA ANGLEŠKEM.

Amsterdam, 1. (DunKU.) »Telegraf« javlja iz Londona: Povodom

stavke železničarjev so poizkusili oplentiti v Glasgowu blagovno skladišče in kolodvor. Policija je prepodila plenilce. Med Birminghamom in Hendonom pri Londonu so vzpostavili reden promet z raketoplovi. Na vlake družbe »North British Company« so bili izvršeni napadi.

DOGODKI V TROGIRU IN AMERIŠKI SENAT.

Pariz, 1. (DunKU.) »New York Herald« poroča iz Washingtona: Dogodki v Trogiru nudijo senatorjem, ki so proti mirovni pogodbi, priliko povdariat, kaj morajo Zedinjene države pričakovati, ako pristopilo k zvezi narodov. Z najostršimi besedami obsojajo uporabljanje ameriških vojakov v konfliktu med Italijo in med Jugoslavo. Senator Sherman je izkrcanje ameriških vojakov proglasil kot nezakonito in zahteval, da v bodoče prepove slično postopanje.

To in ono.

Otok bodo sezidali.

V sedanjih razmerah je sezidati hišo že majhen čudež, kaj pa šele »postaviti« cel otok. Toda potreben je in Amerikanci ga hočejo postaviti. Za letalsko zvezo med Ameriko in Anglijo je namreč treba, da bi bil sredi Atlantskega oceana otok, kajti po mnenju ameriškega poslanika v Londonu je polet čez Ocean predolg in nevaren, otok sredi poti bi pa znatno podprl poštno letalsko službo med Anglijo in Ameriko. Zato predlaga »Observer«, da naj se postavi sredi Oceana otok v obliki ogromnih dokov.

Tolmačenje evangelija.

Kmet sreča svojega župnika in ga vpraša: »Ali še vstrajate pri besedah, ki ste jih včeraj govorili v cerkvi: Če te kdo udari po desnem licu, nastavi mu še levega?« — »Se; ker laz na tem ne morem ničesar izpremeniti, kar stoji zapisano v evangeliju.« — Kmetu je ta odgovor ugaial in je končno udaril župnika na desno in levo lice. Ali župnik mu reče: »V svetem pismu pa je zapisano tudi tole: S kakršno mejo merite, s tako se vam bo tudi merilo in vrne kmetu klofute. — Mimo je šel Turek in vprašal kmeta, kaj to pomeni. »O nič,« pravi kmet. »razlagamo si sveti evangelij.«

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Poštnemu ravnateljstvu na znanje. Zopet nam prihajalo pritožbe iz Št. Vida na Dolenjskem, da dobe naročniki »Napreja« in »Ljudskega Olasa« po tri do štiri dni prepozno. dočim se »Slovenec« dostavlja redno. Prosimo odpomoči!

Uredništvu »Prosvete« v Chicagu: Oba adresata, glede katerih ste pozvedovali, sta se oglasila pri nas in smo jima dali Vaš naslov. — Zdravi!

Izdajatelj: Josip Petelan.
Odgovorni urednik: Rudolf Goloub.
Tisk »Učit. tiskarne« v Ljubljani.

Priporoča se trgovina z železino in poljedelskimi stroji

ZALTA & ŽILIČ

Ljubljana, Marije Terezije cesta 10.
(Gospodarska cesta.) 532

Naročajte velezanimiv roman

E. Zolà:

RIM

Poslovenil Ethel Kristan.
Cena 6 kron. 876 strani.

Naroča se pri upravnistvu »Napreja«.

Valentin Maček, tovarna v Domžalah 43. pobiram vsako soboto v Ljubljani, Sv. Jakoba trg, stare klobočevinate (filcste) kloboke v popravilo in tiste tudi vračam. Večje množino tudi sprejemam po pošti. 579

Sprejme se

10 tesačev, 20 drvarjev za cepljenje bukovih drv, 1 kolarja in 5 oglarjev.

Ivo Čater, eksport lesa, Spodnja Hudinja - Celje.

I. jugoslovanska zlatarska delavnica A. Fuchs, Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6.

Kupujem staro zlato, srebro, kakor tudi briljante, demante po najvišjih dnevnih cenah. Priporočam veliko zalogo zlatnine, srebrnine, ur, briljantov itd. Popravila in nova dela se izvršujejo v lastni delavnici točno in solidno. 625

Bombaževa predilnica in tkalnica v Trzinu sprejme takoj sposobnega, zanesljivega in treznega

kočijaža

ki zna s konji dobro in ljubeznivo ravnati ter se more pri kočiji in težki vožnji porabiti. Mlademu, krepkemu možu se daje prednost. Vstop takoj. Pismene ponudbe na zgornji naslov. 609

Sprejemem

delavce

za izdelovanje cementne strešne opeke in druge cementne izdelke.

Nastop takoj. Plača dobra, delo trajno. Drag. Korbar, Zagorje o. S.

Otvoril sem

hotel »Simončič« v Sevnici.

Skrbel bom za dobro postrežbo, pristna vina in dobro kuhinjo z mrzlimi in toplimi jedili. Na razpolago so sobe za tujece. 919 2-1

Priporočam se za mnogobrojen obisk

Franc Spilek.

Naznanilo!

Naznanjam p. n. občinstvu, da sem zopet pričel vožnjo z avtomobilom po mestu in izven mesta. Avto je na razpolago pred pošto ter se sprejemajo tamkaj tudi naročila za zunaj. Cene voženj so času primerne.

Se priporočam p. n. občinstvu ter bilježim z odličnim spoštovanjem

Pavel Stele.

Vabilo na naročbo »Napreja«.

V zadnje četrtletje stopamo. Tem potom vabimo vse dosedanje cenj. naročnike, da vrošlejo nadaljnjo naročnino in da nam ostanele zvesti tudi v prihodnje.

»Napreja« se danes povsod čita. Vendar je dolžnost vsakega organiziranega delavca, da pridobi »Napreja« saj še enega novega naročnika. Razvije naj se neumorna agitacija za »Napreja!« Tudi z oglasi ga podpiramo!

»Napreja« je najcenejši slovenski dnevnik, tudi glede vsebine stoji na višku. Zatorej na delo: Čim več nas bo, tem popolnejši in zanimivejši bo list, ki stane:

Za Ljubljano, na dom dostavljen četrtletno 18 K.

Za Ljubljano na dom dostavljen mesečno 6 K.

Za Nemčijo celoletno 77 K.

Za ostalo tujino in Ameriko celoletno 84 K.

Naročila, kakor tudi pritožbe, na katere se bo vedno nedostanke izkušalo odpraviti, je nasloviti na upravnistvo »Napreja«, Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6. I. nadst. »Učiteljska tiskarna«.

Upravnistvo »Napreja«.

Kons. društvo za Ljubljano in okolico.

Blagovni promet v avgustu:

Prodajalca:	je prodala blaga za K	Prodajalca:	je prodala blaga za K
1. Prevalje	302.783·61	12. Mežica	60.000·—
2. Celje	273.919·91	13. Jesenice	57.066·55
3. Trzin	157.622·62	14. Koroška Bela	50.570·39
4. Šoštanj	151.713·39	15. Kranjska gora	47.600·47
5. Radovljica	140.368·73	16. Litija (pol mesca)	44.252·08
6. Črna	125.000·—	17. Maribor (10 dni)	34.376·12
7. Guštanj	104.292·45	18. Mojstrana	32.289·29
8. Šiška	90.065·86	19. Ljubljana-Trnovo	26.092·15
9. Sava	90.023·22	20. -Vodmat	22.224·70
10. Borovnica	81.162·—	21. -Rožna dolina	21.103·96
11. Vič-Glince	66.553·22	22. -Sodna ulica	19.238·67

Ljubljana, dne 1. oktobra 1919.

P. n.

Dovoljujem si, slav. občinstvu uljudno naznanjati, da sem prevzel z današnjim dnem trgovino z mešanim blagom od gospoda Osvalda Dobeica

na Martinovi cesti št. 15

katero bodem neizpremenjeno dalje vodil pod naslovom

Stanko Žargi.

Potrudil se bodem, cenjene odjemalce točno in solidno postreči, kakor so bili dosedaj.

Blagovolite me prav pogosto počastiti s svojimi čislanimi naročili in vzeti moj podpis blagohotno na znanje.

Z odličnim spoštovanjem
Stanko Žargi.

Ljubljana, dne 1. oktobra 1919.

P. n.

S predstoječim usojam si slav. občinstvu uljudno naznanjati, da sem oddal z današnjim dnem svojo trgovino z mešanim blagom gospodu

Stanko Žargiju,

katero bode vodil v enakem obsegu kakor jaz.

Za v tako obili meri mi izkazano častno zaupanje in naklonjenost se iskreno zahvaljujem ter uljudno prosim, da isto neizpremenjeno ohranite tudi mojemu nasledniku.

Z odličnim spoštovanjem
Osvald Dobeic.

Gospodinja, ki rabi

Milo „SRNA“

štedi s perilom, časom, trudom in denarjem. Poizkusni zavoji po 4 1/2 kg vsebine.

IGNAC FOCK, tvornica mila in sode, Kranj.

Cenjenemu delavstvu in drugemu p. n. občinstvu se najtopleje priporoča

brivnica Mate Šijaković, Ljubljana-Trnovo, Cerkevna ulica 19. 623

DRVA

mehka in trda, vsako množino, pripelje na dom družba

„IMPEX“
Mahrova hiša, Krekov trg št. 10, I. nadst.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 8. do 5. ure popoldne, v sobotah in dnevih pred prazniki pa od 8. do 1. ure popoldan in jih obrestuje po čistih

3 %

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in nestalne vloge se obrestujejo po dogovoru.

Posojila daje svojim zadružnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo bo bančni obrestni meri.

Stanje vlog je bilo koncem leta 1918 1 1/2 milijonov kron.

Rezervni zakladi znašajo okoli nad 50.000 K.